

Laudatio pentru Cristi Danileț¹

Laureații *Noii Reviste de Drepturile Omului* nu intrau în categoria personalităților des premiate. Prezențe publice ca urmare a activismului lor, aceștia s-au dedicat cu totul împlinirii aspirațiilor și au fost, în variate feluri, neconvenționali, deci deseori incozi.

De data aceasta acordăm premiul *NRDO* pe anul 2022 lui Cristi Danileț, un magistrat cu o lungă serie de recunoașteri: premiul Grupului de Dialog Social, în 2021, „pentru susținerea de-a lungul anilor a independenței justiției”; premiul „pentru proiectul de educație juridică adresat copiilor mici”, Gala Oameni pentru Oameni, anul 2014; premiul „Promovarea medierii în rândul studenților”, Gala Excelenței în Mediere, tot 2014; premiul de excelență al Editurii Universitare pentru lucrarea *Ghid de mediere*, 2010; premiul „Mircea Manolescu” pentru volumul *Corupția și anti-corupția din sistemul juridic*, al Uniunii Juriștilor din România, 2009; premiul „Cel mai apreciat judecător de la Tribunalul Cluj”, Baroul Cluj, 2009; premiul de excelență pentru activitatea în reforma justiției, Gala Premiilor Media de Excelență, 2008; premiul pentru comportament civic și participare publică acordat asociației ”SoJust”, inițiată de Cristi Danileț, onorând raportul *Sistemul juridic din România*, Gala Societății Civile, 2007.

Această serie de premii îi desenează lui Cristi Danileț portretul unui magistrat cu totul neconvențional. Căci magistrații nu prea iau premii, în orice caz, nu iau premii pentru manifestări civice. Morga profesiei reprezintă pentru cei mai mulți un alibi pentru a evita incomoditatea controverselor publice. Nu doar laurii îl disting pe Danileț de confrăți. Magistratul are centura neagră 1 Dan, își tunde gardul viu și vorbește mulțumit despre priceperea lui, i s-a propus, ca urmare a cerut și a primit cetățenia Republicii Moldova.

Și mai ales, Cristi Danileț se *ne-bucură* de singularitatea magistratului împotriva căruia Consiliul Superior al Magistraturii a pornit o bătălie. Aceasta, deși membrii CSM au văzut, precum am văzut și noi, seria recunoașterilor care acoperă și o operă academică, și activitatea de judecător, și cea civică.

Dorința noastră de a-l premia pe Cristi Danileț în acest an a fost motivată, în special, de dedicația lui în a-i ajuta pe copii și tineri să primească și să aplice cunoștințe de natură juridică, poarta deschisă spre a-i face conștienți de drepturile și libertățile lor. Fondator al asociației „Voci pentru Democrație și Justiție”, el coordonează în 34 de județe proiectul EDUIURIS de predare non-formală a elementelor de drept în școli și licee. O tabăra anuală, „Legal Academy”, asistă adolescenții interesați de lege și justiție. Până în toamna anului

¹ Premiul *Noii Reviste de Drepturile Omului* „pentru realizări excepționale în promovarea libertății și demnității ființei umane” este însoțit de o diplomă, de o sculptură realizată de artistul plastic Radu Fulga și de o contribuție în bani oferită în acest an de Jane Beth Ciesielski, distinsă militanță civică din Statele Unite, inițiatorea organizației Bridges for Education.

2022 organizase patru ediții ale concursului de educație juridică pentru liceeni „Know the Law” și „I love rule of law”. Din 2016, a editat și anual a actualizat Ghidul „Elevul și Legea”, material pentru disciplina „Educație juridică” predată opțional în România. A mers mai departe și a gândit, și a realizat, proiectul „Proful de juridică” întrucât, firește, era nevoie și de instruirea profesorilor care predau opționalul de educație juridică. Ne-elevii nu au fost uitați: aplicația „Lege-n-Dar” pentru mobil inventată de Cristi Danileț în anul 2020, ține la curent utilizatorii cu legislația nouă, cu dicționarul profesiei și cu evenimente juridice naționale și internaționale.

Acum trei ani, programele au fost extinse în Republica Moldova.

Cineva ar putea susține că valorile pe care CSM este chemat să le apere: independența, imparțialitatea și reputația magistraților, sunt întărite prin dezvoltarea unei culturi a legalității și a principiilor statului de drept. Iar în ce o privește, Danileț a devenit antemeritor.

O altă constantă a activității lui Cristi Danileț a fost combaterea corupției din justiție. A susținut un discurs al deontologiei magistratului și a vorbit în media despre responsabilitatea acestuia. Pe când era consilier al ministrului Justiției (2004-2007), a făcut parte din comisia de desființare a SIPA și a informat public asupra abuzurilor Serviciului Independent de Protecție și Anticorupție - serviciul secret din Justiție condus la fostul ofițer de securitate Marian Ureche sub ministeriatul fostei informatoare a Securității, Rodica Stănoiu, racolată, în vremuri neonorabile, chiar de Ureche. În anul 2009, a publicat cartea *Corupția și anti-corupția din sistemul juridic*. În 2010 a fost implicat în organizarea grevei magistraților și i-a reprezentat în numele aceluia, la noi, încă ideal, de eliberare a justiției de sub presiunea politică. Înainte și după aceste repere în timp, a militat pentru transparența instituțiilor care fac justiție: de la a fi făcut *live text* în timpul ședințelor CSM, până la a lua cuvântul la televiziuni împotriva politicianilor care făceau presiuni asupra instanțelor.

Cum este perceput acest tip de activism de către membrii actualului Consiliu Superior al Magistraturii? Cum se pot acomoda magistrații care i-au ales, cu demonstrațiile de transparență (vezi *live text* la întâlnirile CSM), cu scoaterea scheletelor din dulapul Justiției românești (vezi cazul SIPA), cu rechizitorii publice de tip „J’acuse: toți suntem vinovați de bullying-ul și violența din școli!”²? Răspunsul a fost dat prin hotărârile CSM menite să-l scoată pe Cristi Danileț din magistratură.

Cele scrise anterior în acest *Laudatio* sunt expuneri de fapte sub umbra înfruntării care se desfășoară sub ochii noștri: Danileț contra CSM. Recitindu-le, am avut totuși sentimentul că pierdem ceva pe care l-am considerat întotdeauna prețios în a vorbi despre premiații NRDO: adevărul sufletesc; acel ethos care explică activismul lor de excepție „în a face binele” – un „bine” căruia i-au dat un conținut, un stil și o măsură. Fapt care ne-a determinat să-i trimitem lui Danileț câteva întrebări, gândite a desluși subiectivitatea

2 Cristi Danileț, „J’acuse: toți suntem vinovați de bullying-ul și violența din școli!”, contributors.ro, 4 noiembrie 2022 - <https://www.contributors.ro/jaccuse-toti-suntem-vinovati-de-bullying-ul-si-violenta-din-scoli/>.

laureatului. Este prima oară când facem așa ceva. Ceea ce am primit a depășit așteptările. O „mărturie dintr-o suflare” care completează portretul sperat și la care cititorul acestui *Laudatio* are dreptul așa cum, o spunem *post factum*, am avut dreptul și noi. Iată deci „adevărul lui Cristi Danileț”:

Părinții mei au fost muncitori pe vremea lui Ceaușescu (nu și membri de partid) și la fel după. Tata cizmar, mama croitorească. M-am căsătorit prima dată în anul 4 de facultate.

Divorțul m-a făcut să văd ce înseamnă să fii de partea cealaltă a barei: mi-am jurat să nu fiu un astfel de judecător - certăreț cu părțile, care le intimidează, care țipă la grefier, care motivează cu prejudecăți o hotărâre sau care stă de vorbă în privat cu părțile.

Am decis să plec din Vatra Dornei, orașul natal în care am făcut stagiatura, pe motiv că cei ajunși în fața mea erau prieteni, vecini, prieteni ai părinților și chiar profesori de-ai mei de liceu. Am fost întrebat atunci: „Ești nebun? Cum să pleci? În doi ani ești președinte și ai o vilă mare pe deal!”.

Dădusem deja primele interviuri în presa locală și am înțeles importanța transparenței și a comunicării cu publicul. Am ales Clujul pentru a face carieră. Și am făcut-o: la un seminar cu privire la drepturile jurnaliștilor (era perioada în care insulta și calomnia erau infracțiuni, iar Clujul condamna jurnaliști) am cunoscut-o pe Monica Macovei și Mircea Toma. Când Monica Macovei a ajuns ministru, mi-a solicitat idei pentru reforma justiției (eu fiind deja atunci în spațiul public cu declarații împotriva ministrului Rodica Stănoiu). Am convenit să o ajut din funcția de consilier - CSM m-a detașat acolo în decembrie 2004 pentru 3 ani. Idei de ale mele se regăseau în legile justiției de atunci: specializarea judecătorilor, independența procurorilor, concurs pentru șefie ca să ajungi șef. Mai mult, am făcut parte din comisia de desființare a SIPA și am fost primul și singurul care am vorbit public despre abuzurile comise de acest serviciu secret cu privire la magistrați.

Monica Macovei a plecat prin remanierea Guvernului imediat după aderare, iar eu prin demisie. M-am întors la Tribunalul Cluj. În 2008 am făcut afirmația că există corupție în justiție și se dau bani pentru soluții. 70 de judecatori și grefieri au făcut o petiție împotriva mea la CSM. Am fost anchetat un an. În cele din urmă am scăpat ca marii infractori: pe o excepție.

De atunci am susținut în mod constant lupta împotriva corupției judiciare. Din păcate, odata cu înființarea SIIJ, a dispărut orice efort instituțional în această direcție.

În 2010 am fost unul dintre organizatorii grevei magistraților timp de o lună. În timp ce unii magistrați militau pentru nereducerea salariilor în timpul crizei financiare, eu m-am dus la București să reprezint magistrații pentru solicitări legate de legislație și independența justiției.

Așa am fost recunoscut drept reprezentativ și ales că membru CSM.

Șase ani am deschis cât de mult am putut aceasta instituție: am făcut inclusiv live text din timpul ședințelor de judecată, am fost des la televizor să combat politicienii care făceau presiuni de tot felul. Am făcut obiectul atacurilor lui Ponta și ale Antenei 3 - ultima a afirmat că mi-am abandonat părinții la Vatra Dornei și i-am lăsat să moară (părinții se mutaseră cu mine la București, în locuință în chirie de la CSM, căci tatăl era grav bolnav), sunt omul lui Soros și sunt bāsist (lucrând cu Monica Macovei în trecut); umblu cu o fată tânără prin București pe care seara o duc la mine în apartament (era fata mea din prima căsătorie venită la mine în vizită). Mama se mai uită la Antena 3 și vede cum vorbesc despre mine: m-au făcut homosexual, zoofil, pedofil, bāsist, sorosist. E libertatea presei, așa se înțelege la noi. Doar că acum doua zile presa rusă din Moldova a început să preia articolele de la Antena 3 despre mine - că doar nu vor scrie de realizările mele, verificabile.

Totuși, atacurile astea mi-au crescut popularitatea. În prezent am ajuns la 100.000 de prieteni pe Facebook, ceea ce este enorm pentru un magistrat - doar doi mai sunt așa în Europa, din alte țări.

Am fost printre inițiatorii protestelor de la Cluj ale magistraților din 2018-2019. Am convins 200 de colegi să ieșim tăcuți în fata instanței săptămânal, mai multe luni. Am fost delegat să plec la Bruxelles să mă întâlnesc cu parlamentari europeni. La întoarcere, au început represaliile: acțiune disciplinară după acțiune disciplinară. În total au fost vreo 10. Patru au ajuns la final în CSM: pentru prima am luat reducerea salariului pe 2 luni, a doua a fost cu excluderea, iar următoarele au fost la fel (pentru că prima excludere nu devenise definitivă și următoarele sancțiuni nu puteau fi mai jos decât cea anterioara). Cu prima sancțiune mă aflu la CEDO care va da soluția anul viitor; pentru următoarele trei sunt în recurs la ICCJ. Interesant este că abaterea disciplinară pentru care am fost exclus prima dată (comportament care aduce atingere imaginii justiției prin postarea a doua filmulețe pe TikTok) este eliminată prin legea adoptată zilele acestea de Parlament. Teoretic, ar trebui să-mi fie benefică - doar că eu am ultimul termen de judecata pe 12 decembrie 2022, iar legea intra în vigoare pe 17 decembrie 2022.

Dar povestea mea cu eliminarea s-a practicat și în Turcia, și în Polonia, și în Ungaria, și în Bulgaria: judecători tineri, reformiști, dați afară - culmea - tot de ai lor!

M-am întors către societate: explic legea oriunde am ocazia. Predau drept penal special la o facultate privată. Recent, m-am apucat de cursurile care se predau în cadrul Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic (DPPD) - în viitor vreau să devin profesor pentru elevii de liceu - mulțumirile lor sunt uneori pe pagina școlii unde mi se mulțumește pentru lecțiile ținute sau manualul scris, apoi în numărul mare de prieteni care mi-au devenit unii elevi pe Facebook sau TikTok (la care nu am renunțat!). Uneori mă mai întâlnesc cu unii pe stradă sau îmi scriu în privat: „Știți, ați fost la noi la liceu acum doi ani. M-ați convins să urmez Dreptul. Acum sunt studentă și vă mulțumesc. Să știți că mai sunt și alți colegi de-ai mei care vă cunosc”. Dar am avut și invers: un tânăr propus pentru arestare era în fața mea și a spus

că îi e rușine. Când l-am întrebat de ce, mi-a spus „V-am recunoscut. Acum trei ani ați fost la Liceul nostru, în Suceava. Ați ținut o lecție despre reguli. Nu v-am luat în serios atunci”. L-au arestat, fiind acuzat de trafic de droguri - avea un rucsac asupra lui plin de marihuana și 10.000 lei cash când a fost prins de poliție, într-o noapte, pe stradă.

Înainte de asta, doresc să introduc cursuri de legislație în curriculum pentru DPPD, căci e inadmisibil să ajungi profesor fără o instruire minimală în domeniul legislativ. De aici și memoriul meu „J'accuse” - care era generalizat cu intenția de a provoca reacții, chiar și negative, din partea celor vizați de mine. Nu au venit. În schimb, văd relatări în presă cu profesori care bat, înjură, amenință elevi sau, mai nou, care știu că elevii introduc arme albe în școli, dar se opun ca poliția să îi controleze sau află că elevii mici sunt abuzați sexual în toaleta școlii și nu denunță cazul la procuror, cum îi obligă legea. Bine, mai sunt scandalurile cu profesorii universitari de la Cluj, care hărțuiesc sexual studentele. Și multe altele.

Am crezut că a candida pentru Curtea Constituțională este un lucru bun. Am ajuns să fiu adversar cu Licu, care mi-a plagiat în teza lui de doctorat din cartea mea despre corupția judiciară la lansarea căreia a stat lângă mine pe podium. Politicienii nu l-au preferat pe cel cu titlu academic, cu doctorat pe bune, cu lucrări de specialitate, inclusiv în domeniul constituțional.

Am avut multe proiecte în Moldova în ultimii 10 ani. La o întâlnire din vară cu autorități înalte de acolo, mi-au spus că au nevoie de oameni cu care să facă reformele. Mi-am spus: „De ce nu? Sunt bine pregătit, sunt integru, cunosc realitatea de acolo. Nu vizez un post politic, însă. Și aș putea pleca acolo doar dacă pierd procesele din România pentru reintegrarea mea. Teoretic, până la pensionarea de drept aș mai fi avut un an. Familia mea este însă în Oradea, unde locuiesc în prezent. E greu de luat o decizie.

Și, sincer, mai este ceva sufletesc: acum, în persoana mea, este și un român, și un moldovean. Cumva, am făcut un fel de unire..., m-am născut în Bucovina, am urmat facultatea în Moldova (Iași), am lucrat 9 ani la București, am domiciliul în Ardeal și acum am și cetățenia Republicii Moldova. Cumva, am acoperit regiunile istorice”.

La sfârșitul acestor rânduri amintim că îi acordăm lui Cristi Danileț premiul *Noii Reviste pentru Drepturile Omului* „pentru slujirea cu curaj a ideii de Justiție responsabilă, transparentă, apropiată de oameni”.